

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет української й іноземної філології та журналістики
Кафедра англійської філології та прикладної лінгвістики

**ПЕРЕКЛАДАННЯ ЮРИДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ В АСПЕКТІ
КОРПУСНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ**

**Кваліфікаційна робота
на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»**

Виконала: студентка 421 групи
Спеціальності 035.10
Філологія
(прикладна
лінгвістика)
Освітньо-професійної програми
«Філологія (прикладна лінгвістика)»
Коваль Ірина Романівна

Керівник д. філол. н., доц.
Цапів А.О.
Рецензент Семилетова Т.О.,
керівниця бюро
перекладів
«Сократ», стейкхолдер ОПІ
035.10 Філологія (прикладна
лінгвістика)

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Теоретичні засади дослідження специфіки перекладання термінів	5
1.1. Термінологія в аспекті перекладознавства	5
1.2. Труднощі перекладання термінів	7
1.3. Корпусне дослідження у рчищі перекладознавчих студій	12
РОЗДІЛ 2. Корпусний підхід до особливостей перекладу юридичної термінології	14
2.1. Особливості у фахово-юридичній термінології	14
2.2. Труднощі фахово-юридичної термінології.....	17
ВИСНОВКИ	23
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	25

ВСТУП

Актуальність теми дослідження полягає в тому що в словниковому складі мови велике місце належить термінологічній лексиці, кількість якої весь час помітно зростає. У зв'язку з постійним розвитком сучасної англійської мови з'являється все більше і більше термінів, не тільки технічних і наукових, а й економічних і юридичних. До термінологічної лексики належать всі слова, що об'єднуються в мові під загальною назвою терміни. Юридична термінологія — історично сформована сукупність термінів, яка виражає систему правових понять і призначена забезпечувати специфічні потреби спілкування у сфері законодавства, юридичної науки і практики. Ця сукупність є спеціальним об'єктом вивчення як у юриспруденції, так і мовознавстві (насамперед у нових її галузях — термінознавстві (теоретичні основи вчення про термін і термінологічну систему права) і лексикографії (наука про теорію і практику укладання словників)). Тема дослідження - перекладання юридичних термінів в аспекті корпусного дослідження. Тема актуальна з огляду на низку проблем, насамперед це розгляд специфіки перекладання, який передбачає професійної літератури з різних галузей техніки та науки, а також фахових газетних, журнальних статей з техніко - економічних, правових питань, переклад технічної документації, правових документів, актів, законів тощо.

Матогою дослідження є з'ясування специфіки та труднощів перекладу юридичної термінології в аспекті корпусного дослідження.

Об'єкт дослідження є юридичні терміни, наявні у текстах різних жанрів – юридичні документації, документах з юридичного та міжнародного права.

Предмет дослідження способи перекладання юридичних термінів.

Для досягнення поставленої мети визначено наступні **завдання**:

- труднощі перекладу юридичної термінології;

- розкрити труднощі та особливості у фахово-юридичній термінології;
- дослідити переклад юридичної термінології.

Практичне значення дослідження полягає у тому що, його результати можуть бути використані студентами під час написання курсових робіт.

Апробація роботи. Результати наукового дослідження було обговорено на засіданнях кафедри англійської філології та прикладної лінгвістики Херсонського державного університету, які були проведені в формі попереднього захисту; також результати роботи пройшли апробацію на XI науковій конференції з міжнародною участю «Актуальні проблеми перекладознавства та методики навчання перекладу», що проходила у Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна (14-15 квітня 2021 року). За результатами конференції опубліковано одноосібні тези з теми «Особливості перекладання нехудожніх типів текстів за допомогою комп'ютерних програм» (Актуальні проблеми перекладознавства та методики навчання перекладу: Тези доповідей XI наукової конференції з міжнародною участю. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. С. 121 — Електронне видання (15–16 квітня 2021 р., м. Харків, Україна).)

та дипломних робіт.

Структура. Робота складається зі вступу, основної частини, яка містить два розділи, висновки та список використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СПЕЦИФІКИ ПЕРЕКЛАДАННЯ ТЕРМІНІВ

1.1. Термінологія в аспекті перекладознавства

Термінологія — це сукупність термінів, що відповідають поняттям певної галузі науки та техніки, де ця сукупність створює терміносистему. Термінологія є частиною словникового складу мови, хоч і демонструє суттєві відмінності від загально - вживаної лексики. Деякі лінгвісти вважають, що існують також розбіжності між термінологією науки та технічною термінологією, які належить розглядати окремо.[12] Термінологія не просто документує поняття та позначення людськими мовами. Якщо термінологія заслуговує на те, щоб її називали знанням (або наукою), вона повинна виходити за рамки простого складання та збору термінів. Термін також повинен визначити та описати ефективну комунікацію та ефективну взаємодію між користувачами термінології - тобто норми або закономірності, знайдені у всіх комунікативних контекстах, незалежно від того, наскільки різними можуть бути їх зміст та контексти. Наприклад, для ефективного продовження будь-якого спілкування воно повинно забезпечувати базове взаємне сприйняття змісту - усіх ідей, тем, припущень, закономірностей тощо - для досягнення цілі спілкування: бути зрозумілими. Термінологія за певними контекстами та умовами може запропонувати шляхи, за допомогою яких спеціалізовані комунікації можуть передаватись більш ефективно та ефективно. Питання своєрідності термінів та способів їх перекладу займало і займає особливе місце у сучасному перекладознавстві. Його вивчали у своїх працях з теорії перекладу І.В. Арнольд, В.М. Комісаров, О.О. Реформатський, Я.І. Рецкер, та інші науковці. [7,12,15,16] Це питання є

об'єктом зростаючої уваги сучасних вчених. Початок вчення термінознавства пов'язаний з іменами австрійського вченого Огейна Вюстера та вітчизняного термінознавця Дмитра Семеновича Лотте, які опублікували свої парші праці у 1930 р. На сьогодні розробкою теоретичних проблем термінознавства займається низка національних шкіл: австрійсько-німецька, франко-канадська, чеська, які мають різні підходи та аспекти вивчення спеціальної лексики. На сьогодні у термінознавстві виділяють низку самостійних напрямів дослідження [Ошибка! Источник ссылки не найден.]. У першу чергу можна виділити теоретичне термінознавство, яке вивчає закономірності розвитку та вживання спеціальної лексики і засноване на ньому прикладне термінознавство, яке розробляє практичні принципи і рекомендації щодо ліквідації недоліків термінів та термінологій, а також щодо їхнього опису, оцінки, редагування, сталості, створення, перекладу та використання.

Якщо говорити про переклад термінів з точки зору теорії, можна підкреслити те, що термін – однозначний; термін не має конотативних значень; він позбавлений синонімів; самостійний від тексту термін перекладається терміном – повним та повним еквівалентом. Переклад терміна далеко рідко коли є простою заміною слова мови оригіналу словом в мові перекладу.

Термінознавство налічує безліч різноманітних класифікацій термінів: за діапазоном застосування, за ознакою, за структурою за будовою тощо. Суперанська А.В. поділяє терміни на: терміни-слова, терміни-словосполучення, багатокomпонентні терміни [17].

В перекладацькій практиці під терміном слід розуміти слова та словосполучення, що позначають своєрідні об'єкти і поняття, якими оперують спеціалісти певної області науки чи техніки. В якості термінів можуть використовуватись як слова, які застосовуються

майже виключно в рамках певного стилю, так і спеціальні значення, які використовуються і в певній галузі, і в якості загальнонародних слів, які мають добре всім відомі загальноповживані значення.

1.2. Труднощі перекладання термінів

Найбільші труднощі з'являються під час передання лексичних одиниць (термінів, загальнонаукових і загальноповживаних слів) тексту оригіналу. Велика кількість перекладацьких помилок припадає на сферу лексики (словникового складу мови), бо саме вона є більш динамічнішою складовою мови науки і техніки (постійний розвиток яких викликає появу нових термінів, а також нових значень наявних термінів або загальноповживаних слів). До цих помилок відносять випадки неправильного тлумачення як термінів, так і загальнонаукових слів, а також загальноповживаних **[Ошибка! Источник ссылки не найден.]**.

Пошук терміна-еквівалента (тобто відповідного за значенням терміна) у рідній мові (мові перекладу) має починатися з аналізу нового поняття, яке виражає іншомовний термін. Цей аналіз може підказати яке слово треба вжити на позначення певного поняття. Якщо назва поняття ґрунтується на його найголовнішій властивості чи вдалому порівнянні, то й в інших мовах ці ознаки беруться за визначальні. Під час перекладання термінів можуть виникнути такі дві ситуації:

- коли у мові перекладу існують еквіваленти іншомовного терміна, зафіксовані у словниках;
- коли такі еквіваленти відсутні.

У першому випадку може існувати один або кілька варіантів перекладу іншомовного терміна. Якщо є лише один еквівалент, то така ситуація не викликає особливих труднощів, необхідно лише перевірити адекватність заміни у певному контексті. За наявності кількох

еквівалентів слід обрати найбільш адекватний у цьому випадку варіант перекладу.

У другому випадку, коли у мові немає еквівалента іншомовному терміну, переклад можна здійснити такими засобами:

- запозичити іншомовний термін з дотриманням певних правил його транскрибування і коротким тлумаченням у дужках
- послівно перекласти (калькувати)
- перекласти іншомовний термін за допомогою описового способу.

Віней і Дарбелне [6] розглядають переклад, орієнтований на еквівалентність, як процедуру, яка "повторює ту саму ситуацію, що і в оригіналі, використовуючи при цьому зовсім інші формулювання" [342, 6]. Вони також припускають, що якщо ця процедура застосовується під час процесу перекладу, вона може підтримувати стилістичний вплив оригіналу тексту в тексті перекладу. Відповідно до них, еквівалентність є ідеальним методом, коли перекладач повинен мати справу з прислів'ями, ідіомами, кліше та термінами.

Дослідження еквівалентності Р. Якобсона [4] дало новий поштовх теоретичному аналізу перекладу, оскільки він ввів поняття "еквівалентність у різниці". На підставі його семіотичного підходу до мови та його афоризму "не існує сигнатури без знаку" , він пропонує три види перекладу:

Внутрішньомовна (в межах однієї мови, тобто переформування або перефразування)

Інтерлінгвільна (між двома мовами)

Інтерсеміотичний (між знаковими системами)

Р. Якобсон стверджує, що у випадку міжмовного перекладу перекладач використовує синоніми, щоб передати повідомлення. Це означає, що в міжмовних перекладах не існує повної еквівалентності між кодovими одиницями. Згідно з його теорією, "переклад включає два еквівалентних повідомлення в двох різних кодах" [4]. Р. Якобсон

стверджує, що з граматичної точки зору мови можуть відрізнятися одна від одної більшою чи меншою мірою, але це не означає, що переклад не може бути можливим, іншими словами, що перекладач може зіткнутися з проблемою не пошука перекладацького еквівалента. Він визнає, що "термінологія може бути кваліфікована і посилена за допомогою позикових слів або перекладів позик, неологізмів або семантичних зрушень і, нарешті, шляхом обговорень" [4]. Р. Якобсон наводить ряд прикладів, порівнюючи англійську та українську мовні структури, і пояснює, що в тих випадках, коли немає буквального еквівалента для певного слова або речення, тоді перекладач повинен вибрати найбільш підходящий спосіб його відображення в перекладі.

Існує певна схожість між теорією перекладів Віней та Дарбелне та теорією перекладу Р. Якобсона. Обидві теорії наголошують на тому, що коли мовний підхід більше не підходить для здійснення перекладу, перекладач може покладатися на інші прийоми перекладу. Обидві теорії визнають обмеження лінгвістичної теорії і стверджують, що переклад ніколи не може бути неможливим, оскільки перекладач може вибрати кілька методів. Роль перекладача як людини, яка вирішує як здійснювати переклад, підкреслюється в обох теоріях. І Віней, і Дарбелне, а також Р. Якобсон сприймають завдання перекладу як щось, що завжди можна виконати з однієї мови на іншу, незалежно від культурних чи граматичних відмінностей між мовами.

Сучасна мова висуває до термінів кілька вимог. Найважливіші з них: термін повинен відповідати нормам та правилам відповідної мови; також термін має бути систематичним; для терміна характерна дефінітивність, тобто кожен термін повинен співпадати з чітким окремим визначенням, яке орієнтує на відповідне поняття.

Така сукупність перелічених ознак у термінах, існує лише в ідеалі для невеликої кількості термінів. В дійсності ж та чи інша ознака, або

відсутня, або існує у послабленому стані. Звідси й беруться основні проблеми, пов'язані з перекладом термінології [8].

Юридичні тексти пов'язані з низкою різних типів проблем перекладу і вимагають конкретних методів, за допомогою яких перекладений текст стає зрозумілим для читача, одночасно відображаючи оригінальний характер та унікальні особливості правової системи країни. Ці вимоги змушують перекладача бути обережним, використовуючи такі стратегії, як запозичення оригінальних термінів, натуралізація деяких специфічних термінів в мові перекладу, використовуючи мовні кальки або вводячи описові переклад, до якого обов'язково включаються деякі пояснення. Іноді цього буває достатньо використовувати еквівалентні терміни, які порівняно використовуються в цільовій та вихідній мовах, або, як варіант, перекладач повинен локалізувати деякі елементи, щоб зробити їх зрозумілими.

Еквівалентність була найважливішим питанням перекладу, зокрема юридичного перекладу. На основі огляду літератури поняття еквівалентності та аналізу особливостей правових дискурсів, застосовується семіотичний підхід до перекладу юридичних термінів [8]. Пристосовуючи деякі основні положення в семіотиці, можна стверджувати, що повна еквівалентність може бути досягнута за допомогою метамовної корекції, оскільки знак не народжується зі значенням, а вкладається з посиленням користувачем знака.

У теорії перекладу еквівалентність – це зберігання відносної рівності змістовної, семантичної, змістової, стилістичної й функціонально-комунікативної інформації, що міститься в оригіналі й перекладі. Еквівалентність перекладу залежить також від ситуації породження тексту оригіналу і його реконструкція в мові перекладу [8]. Таке розуміння еквівалентності відбиває повноту і багаторівності цього поняття, пов'язаного з структурними, семантичними, функціональними,

прагматичними, комунікативними, жанровими та іншими характеристиками. Причому всі зазначені в дефініції параметри повинні зберігатися в перекладі, але ступінь їхньої реалізації буде різний залежно від тексту, умов і способу перекладу. Еквівалентність перекладу оригіналу зазвичай поняття відносне. І цей рівень відносності може бути дуже різним. Ступінь схожості з оригіналом залежить від багатьох чинників: від майстерності та професійності перекладача, від особливостей культур і мов, що порівнюються, епохи створення оригіналу і перекладу, способу перекладу, характеру перекладних текстів тощо.

Оскільки юридичний переклад є одним із найскладніших та найскладніших проектів перекладу, життєво важливо, щоб перекладач мав такі навички:

- Повною мірою ознайомитись із юридичним стилем написання мови перекладу.
- Будьте обізнані з правовими системами двох країн мов джерел та цільової мови.
- Уміти досліджувати юридичне поняття терміна мовою-джерелом, коли еквівалентний термін мовою перекладу не є очевидним.
- Ознайомтесь із термінологією оригінального документа.

По-перше, вміти декодувати текст вихідної мови, коли важко знайти точний переклад сегмента документа, а по-друге, якомога більше передавати початкове значення сегмента тексту цільовою мовою.

Головне в будь-якому перекладі - це передача змістової інформації тексту. Одне з головних завдань перекладача полягає в щонайбільш повному обсязі передачі змісту оригіналу, і, як правило, фактична спільність змісту оригіналу й перекладу дуже значна.

1.3. Корпусне дослідження у річищі перекладознавчих студій

Корпусна лінгвістика - одна з методологій, що швидко розвиваються в сучасній лінгвістиці. Корпусна лінгвістика є одним із перспективних напрямів сучасного прикладного мовознавства. Це відносно нова лінгвістична галузь розпочала своє активне становлення в кінці ХХ століття у зв'язку з інтенсивним розвитком комп'ютерних технологій. Оскільки корпусні дослідження проводяться із широким залученням комп'ютерів та спеціально розроблених комп'ютерних програм [5].

Центральним для корпусної лінгвістики є поняття «корпус», адже, з одного боку, він виступає головною метою, яку ставить перед собою корпусна лінгвістика, а з іншого, постає об'єктом дослідження цієї мовознавчої галузі. Корпус – це значне за обсягом цифрове зібрання текстів і текстових уривків, що слугує репрезентативною вибіркою для певного, обмеженого на основі різних параметрів використання мови, а в загальномовному лексикографічному контексті виступає цільовою вибіркою з мови в цілому. Слово «корпус» широко використовувалось на позначення колекції або збірки певних текстів.

Термін «корпус» увійшов до лінгвістичного вжитку вже у його традиційному значенні як сукупність стандартно організованих електронних текстів, призначених для проведення певних лінгвістичних досліджень.

Створення корпусу є досить складним завданням. Згідно з Д. Лінчем, щоб почати отримувати якісь результати, спочатку потрібно зробити значну підготовчу роботу. Створення корпусу займає удвічі більше часу, а іноді і в десять разів більше зусиль, аніж його використання [5].

Корпуси можливо використовувати в сфері юриспруденції. Із збільшенням обсягів та удосконалення корпусів технічного оснащення дослідницький потенціал зростає, що робить їх цінним лінгвістичним ресурсом. Корпусна лінгвістика як для перекладача, так і для будь-якого іншого спеціаліста, пов'язаного з мовою, є цінною галуззю, яка пропонує оптимальні рішення лінгвістичних задач.

Корпусна лінгвістика передбачає застосування загальних принципів побудови, обробки лінгвістичних корпусів текстів, які здійснюються за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, розробку методик збору мовних явищ. Згідно з дослідженням В.А. Широкова корпус характеризується як «обмежений за об'ємом набір електронних текстів, зібраних із метою максимально точно представити варіант мови, яка досліджується» [12].

У корпусних дослідженнях чітко розмежовують поняття природної і штучної мови, оскільки обидва ці типи мов функціонують паралельно. Поняття штучна мова розуміють передовсім мови програмування і формальну логіку (computer language, machine language, programming language, formal logic), призначені для оброблення природномовної інформації програмними засобами. Натомість під поняттям природної мови (natural language) в корпусному мовознавстві розширює свою семантику щодо загально лінгвістичної, і також означає імітовану машиною форму людської мови. На сьогодні вихідною в межах корпусної лінгвістики штучною мовою є Стандартна узагальнена мова маркування (Standard Generalized Mark-up Language = SGML), чи певна стандартна система розмічування електронного тексту, на якій базуються комп'ютерні програми оброблення корпусів.

РОЗДІЛ 2

КОРПУСНИЙ ПІДХІД ДО ОСОБЛИВОСТЕЙ ПЕРЕКЛАДУ ЮРИДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

2.1. Особливості у фахово-юридичній термінології

Через зростаючий попит на юридичний переклад на різні мови, особливо важливо звертати увагу на конкретну термінологію, яка може спричинити певні проблеми під час роботи з перекладом. Хоча деякі питання юридичного перекладу вже обговорювались багатьма іншими дослідниками у цій галузі, їх все ще актуально обговорювати, оскільки поряд із розвитком мови виникають і нові проблеми перекладу.

Перша проблема, яку необхідно вирішити, - недоречне та випадкове використання таких лінгвістичних методів, як узагальнення та конкретизація. Насправді мова права повинна бути точною, що означає, що термінологія повинна бути якомога більш однозначною. Ті терміни, що не мають еквівалентів в українській мові, слід пояснити за допомогою іншого методу, відомого як описовий (пояснювальний) метод двома-трьома словами. Усі ці методи дуже корисні завдяки англійським «лаконізмам», що часто призводить до описового перекладу на українську мову.

Інший метод, який називається «конструктивним перекладом», застосований здебільшого для термінологічних словосполучень, відсутніх у мові перекладу або в культурі країни, на мову якої здійснюється переклад. Перекладачеві потрібно шукати відповідний еквівалент для кожної частини термінологічного виразу та поєднувати їх у термінологічне словосполучення (термін), властиве певній термінологічній системі.

Іншим питанням може бути відсутність нейтралітету, що неминуче призводить до суб'єктивного ставлення до перекладених юридичних текстів, які не повинні містити жодних емоційних елементів. Цей пункт стосується як англійських, так і українських термінів. Основна проблема полягає в тому, що навіть коли оригінальні тексти відповідають вимогам юридичної мови, переклади часто виявляють додаткові компоненти особистого ставлення до відповідних текстів. Більше того, вони часто видаються написаними зовсім в іншому стилі.

Однією з можливих причин неправильного використання термінології можуть бути відмінності в правовій та законодавчій системах різних країн. Наприклад, англійські терміни *barrister* та *attorney*, які пов'язані з юридичними проблемами та мають різну конотацію мовою джерела.

Де *barrister* значить адвокат вищого рангу, наявність категорій адвокатів не відповідає сучасній практиці, в основному із-за історичних причин, консерватизмом англійської судової системи. Очевидно, що коли поняття не існує у цільовій мові, „перекладність” вихідного терміну мінімізується. Важливо мати на увазі, що перекладений текст повинен складатися відповідно до правової системи відповідної країни. Ось чому переклад передбачає також певні знання у галузі права.

Окрім величезної кількості лексичних прогалів, у цільовій мові є багато займенників, типових лише для мови-джерела. Отже, такі терміни, як цей, можуть ввести в оману носіїв української мови. У таких випадках найкращою стратегією є вивчення такого роду формул, кліше та набору виразів напам'ять, а також їх еквівалентів цільовою мовою.

Проблема термінологічної багатозначності у цільовій мові виникає, коли українські словники дають два або більше термінів для одного поняття англійською мовою. Наприклад, термін «*coercion*» має два еквіваленти українською мовою («примушування», «насилля»). Обидва слова використовуються в юридичних текстах, і єдину різницю можна

пояснити деякими відтінками значення, хоча негативний відтінок і так явний.

Те, що також може бути причиною помилок при перекладі юридичних текстів з англійської на українську, - це так звані юридичні дублети, які мають латинське походження і досі є досить популярними у французькій мові. Найчастіше використовуються такі: null and void («недійсний»), зверху та вище («на додаток до»). Вони мають однослівний еквівалент українською мовою і не повинні використовуватися як „подвійні синоніми”, тобто слова, що повторюються двічі для імітації структури вихідного терміна, щоб уникнути тавтології [1].

Переклад це набагато більше, ніж просто взяти текст, написаний мовою, і перетворити текст на зовсім іншу мову. Щоб це мало сенс і протікало чіткою та точно переданою юридичною мовою, перекладач повинен володіти глибокими знаннями зазначених правових систем. Не достатньо просто володіти двома мовами, щоб робити спеціалізовані переклади в правовому полі. Спеціалізовані юридичні знання є абсолютною вимогою і передбачають роки навчання.

Коли ви перекладаєте, у вас є численні навички, і, зокрема, юридичні документи вимагають багато від перекладача. Перекладачі часто стикаються з серйозними проблемами, коли їм призначено юридичний проєкт. У таких текстах просто немає місця для помилок: найменші помилки можуть мати дуже серйозні наслідки і можуть бути дуже дорогими для клієнта.

2.2. Труднощі фахово-юридичної термінології

Характер юридичної мови та закону пояснює більшість труднощів та складностей, пов'язаних із юридичним перекладом документа. Юридичний переклад є складною нішею в галузі перекладу, оскільки кожна країна має свою унікальну правову систему та юридичну термінологією, яка повинна бути точно передана цільовою мовою перекладу.

Крім того, влучне посилення та пояснення двох правових систем та стандартних мовних та культурних відмінностей між суспільствами двох мов робить завдання перекладу більш складним для юридичного перекладача.

Правові системи є представниками суспільств, в яких вони були засновані; кожне суспільство, в свою чергу, будується на унікальних соціальних, культурних та мовних структурах. Іншими словами, право та юридична мова країни відображають всеохоплюючу правову систему, яка, у свою чергу, відображає історію, культуру та еволюцію країни. Невідповідальність двох правових систем, на які посиляється юридичний переклад, складає основну проблему при перекладі юридичного документа.

Термінологія занадто різна

Юридична термінологія між мовами джерела та цільовою мовою часто сильно відрізняється - це стандартна складність, з якою стикаються юридичні перекладачі. Під час перекладу перекладач повинен постійно порівнювати дві правові системи двох мов, з якими він працює.

Відмінності в культурі

Юридична мова та право країни відображають її культуру. Юридичний перекладач повинен розуміти культурні відмінності

правових систем двох суспільств, до яких він звертається у своєму юридичному перекладі.

Юридичний стиль

Усі юридичні мови є окремими мовами для себе - кожна є вузькоспеціалізованою зі своїм стилем, сформованим юридичними традиціями та культурою відповідної країни.

Ступінь складності

Складність перекладу юридичного тексту залежить від двох правових систем, на які посилається мова джерела та цільова мова, та природи самих цільової та мов джерел. Юридичні переклади є дещо складнішими, ніж інші типи перекладів, хоча спеціальність перекладача повинна відповідати проєкту, що перекладається. Наприклад, для перекладу дитячих книжок чи фільмів потрібен набір навичок, відмінний від юридичних.

Наприклад, складність юридичного перекладу може стосуватися таких особливостей:

Дві правові системи, що спілкуються легальними мовами, подібними - це може привести до легкого перекладу.

Дві подібні правові системи передаються двома різними юридичними мовами, що може призвести до не надто складного перекладу.

Дві абсолютно різні правові системи з двома юридичними мовами, які тісно пов'язані. Такий проєкт мав би становити значні труднощі для перекладача.

Дві чітко не пов'язані між собою юридичні мови та системи. Це поєднання двох культур та мов є найважчим для юридичного перекладача.

Іншими словами, рівень складності юридичного перекладу повністю залежить від рівня спорідненості між відповідними правовими системами та мовами джерел та цільової мови.

Повністю усвідомлюйте мету та цільове використання перекладеного документа. Це впливає як на переклад, так і на підхід перекладача до нього. Термінологія перекладу, тон, фразеологія, синтаксис та інші аспекти перекладу залежать й від мети перекладу.

Будьте орієнтовані на деталі та вірні змісту та довжині документа, що перекладається. У юридичному дискурсі деталі є важливими і їх слід правильно передавати в перекладі. Перекладачі не повинні розглядати можливість скорочення тексту або скорочення кількості слів, які можуть трапитись зайвими, оскільки довжина та повторення є стилістичними особливостями оригінального юридичного тексту і слугують життєво важливою метою.

Професіонал, який перекладає юридичний документ, повинен добре знати його правовий досвід та термінологією, що стосується зазначеної галузі права. Типовими видами юридичних перекладів є такі:

- Особисті дані, особисті записи та документи про соціальний статус, які юридично встановлюють освіту, роботу чи особу особи. Ці документи включають довідки або відгуки про роботу, звіти поліції, свідоцтва про освіту або дипломи, свідоцтва про народження, укази про розлучення та інші;

- Судові документи детально описують судові та кримінальні провадження, переклад яких часто вимагається у справах міжнародної судової допомоги. Перекладачі повинні мати можливість розрізняти системи цивільного та кримінального судочинства, оскільки вони не однакові, незважаючи на схожі термінології;

- Торгові контракти, затвержені іноземними судами; вони необхідні для продажу товарів або надання торгової ліцензії. Компанія, яка бажає вести бізнес в іноземній країні, повинна мати перекладені книги акціонерів або статутні акценти поверх своїх комерційних реєстраційних документів;

– Міжнародні договори, що застосовують норми міжнародного права, норми та правила в країнах, що підписали Конвенцію. Оскільки оригінальний мовний документ повинен мати такий самий юридичний ефект, як його офіційний переклад другою мовою, постачальник послуг юридичного перекладу тут повинен переконатись, що текст цільовою мовою точно та прозора передає ті самі юридичні наслідки на практиці.

Юридичний переклад може бути важким, але перекладачі відіграють важливу роль у всіх цивілізованих суспільствах. Оскільки закон зачіпає будь-яку сферу нашого життя, починаючи з прийняття умов компанії під час завантаження програмного забезпечення на ваш комп'ютер або смартфон до зняття грошей з каси, перекладені юридичні умови, що визначають, що може чи не може робити уряд, компанія чи фізична особа грубі наслідки для сучасного людського суспільства. [3]

Оскільки всі закони формують основну структуру наших суспільств, юридичний перекладач повинен добре розуміти відповідні правові поняття, терміни та системи, приймаючи важливий юридичний документ для перекладу.

*“There is a **legal system** for the federal government (i.e. for the United States at the national level), and there is a separate system for each of the fifty states, for the District of Columbia (the nation’s capital), and for each of the American territories and other overseas possession. For the most part, these systems fall within the common **law tradition**, though there are significant **civil law** influences in some of **the jurisdictions** (most notably, Louisiana) that are located in territory that was once under French, Spanish or Mexican **rule**.*

*The federal government was established by, and its **powers** are defined by, the United States Constitution. The individual state have their own constitutions, but the organization of the state governments tends, to follow the same general **pattern** as that of the federal government.*

Inherent in the structure of the American government are the concepts of "separation of powers" and "checks and balances". (These terms are not found in the Constitution itself, but are widely used in political and historical analyses.) Legislative, executive, and judicial powers are exercised by separate branches of the government, but each branch is able to check the powers of the other branches in certain ways" [2].

Переклад:

*“ Існує **правова система** для федерального уряду (тобто для Сполучених Штатів на національному рівні), і існує окрема система для кожного з п'ятдесяти штатів, для округу Колумбія (столиця країни) та для кожного з Американські території та інші заморські володіння. Здебільшого ці системи підпадають під **традиції загального права**, хоча існують значні впливи цивільного права в деяких **юрисдикціях** (особливо в Луїзіані), які розташовані на території, яка колись перебувала під **владю** Франції, Іспанії чи Мексики.*

*Федеральний уряд був створений Конституцією США, а його **повноваження** визначені. Окремі штати мають власні конституції, але організація урядів штатів має тенденцію дотримуватися тієї ж загальної **структури**, що і федеральний уряд.*

*Структурі американського уряду притаманні поняття **"поділ влади"** та **"стримування та противаги"**. (Ці терміни відсутні в самій Конституції, але широко використовуються в політичному та історичному аналізі.) **Законодавчу, виконавчу та судову владу** здійснюють окремі гілки влади, але кожна гілка може перевірити **повноваження** іншої певними способами.”*

Засадними в юридичній сфері є термин “law”, який перекладається як “законодавство”, “закон”, “право” тощо. В англійській мові є два терміни: право - Law і закони - The Law. Тож як досягти еквівалентності у передавані даного поняття? Згідно з вищезгаданими принципами, при

перекладі потрібно передати форму та зміст, але пам'ятати, що, залежно від контексту, переклад терміна буде змінюватись.

Важливим прийомом перекладу термінів, а зокрема і юридичних, є переклад за допомогою “лексичного відповідника”. І якщо умовою влучного перекладу шляхом вищезгаданих принципів виступав більшою мірою контекст, то даний прийом передбачає аналіз та передачу термінів та термінів словосполучень, які незалежно від контексту мають чіткий відповідник в цільовій мові.

Слово “power” теж може набувати своєрідного забарвлення, наприклад, у реченні: *"Thee federal government was established by, and its **powers** are defined by, the United States Constitution "*

*Переклад: “Федеральний уряд було створено, і його **повноваження** визначаються, Конституція Сполучених Штатів. ”*

А от вже у наступному ми бачимо, що те саме слово має інше значення:

Приклад: *"Inherent in the structure of the American government are the concepts of "**separation of powers**" and "checks and balances "*

*Переклад: структурі американського уряду притаманні поняття "**поділ влади**" та "стримування та противаги "*

ВИСНОВКИ

При вирішенні завдання труднощів перекладу юридичної термінології в роботі показано, що труднощі перекладу юридичних термінів є їхня багатозначність не тільки серед різних галузей науки але й всередині самої юридичної галузі тексту. Термінологія — це сукупність термінів, що відповідають поняттям певної галузі науки та техніки, де ця сукупність утворює терміносистему. Термінологія є частиною словникового складу мови, хоч і демонструє суттєві відмінності від загально - вживаної лексики. Тому точне значення терміну в данному випадку можна виявити лише за допомогою контексту та інших термінів, що пов'язані між собою. Через специфічність юридичної термінології перед перекладачем постає ряд питань. Серед них основні складнощі викликає адекватна передача іншомовних правових реалій та розуміння перекладачем не лише мовленнєвого, а й культурного аспекту. Проблема термінологічної багатозначності у цільовій мові виникає, коли українські словники дають два або більше термінів для одного поняття англійською мовою. Наприклад, термін «coercion» має два еквіваленти українською мовою («примушування», «насилля»). Обидва слова використовуються в юридичних текстах, і єдину різницю можна пояснити деякими відтінками значення, хоча негативний відтінок і так явний. У ході дослідження ми виявили, що в загалом юридичні терміни мають такі самі шляхи передачі з англійської мови на українську як і всі інші терміни. Головною проблемою перекладу юридичних термінів та термінів-словосполучень є їхня багатозначність не тільки серед різних галузей науки але й всередині самої юридичної галузі тексту.

При розкритті труднощів та особливостей у фахово-юридичній термінології, можна зробити висновок, що скільки всі закони формують основну структуру наших суспільств, юридичний перекладач повинен

добре розуміти відповідні правові поняття, терміни та системи, приймаючи важливий юридичний документ для перекладу. Переклад юридичного тексту викликає багато труднощів, пов'язаних із своєрідністю юридичної мови, лінгвокультурними розбіжностями мови оригіналу й мови перекладу, різницею в законодавчих системах та лінгвістичних традиціях країн, особливостями оформлення документів різного типу.

При вирішенні завдання дослідження перекладу юридичної термінології, дає змогу зробити висновок, що обов'язковою передумовою адекватного перекладу юридичної термінології є здатність перекладача правильно аналізувати структуру іншомовного терміна, виявляти граматичні труднощі та побудувати перекладений еквівалент відповідно до норм цільової мови, вибравши відповідний метод перекладу. У ході дослідження ми виявили, що в загалом юридичні терміни мають такі самі шляхи передачі з англійської мови на українську як і всі інші терміни. Головною проблемою перекладу юридичних термінів та термінів-словосполучень є їхня багатозначність не тільки серед різних галузей науки але й всередині самої юридичної галузі тексту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Asmik Avagyan, General problems of translating legal terminology from English into Russian. 2015. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://termcoord.eu/2015/06/general-problems-of-translating-legal-terminology-from-english-into-russian/>
2. Bodleian Libraries University of Oxford [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://libguides.bodleian.ox.ac.uk/c.php?g=422817&p=2887103>
3. Denise Recalde, The Difficulties of Legal Translations. New York, 2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.daytranslations.com/blog/legal-translations-hard/>
4. Jakobson, Roman (1959) 'On Linguistic Aspects of Translation', in R. A. Brower (ed.) *On Translation*, Cambridge, MA: Harvard University Press, pp. 232-39.
5. Meyer C. *English Corpus Linguistics*. - Cambridge: Cambridge University Press, 2002. – 185 p.
6. Vinay, J.P. and J. Darbelnet (1995) *Comparative Stylistics of French and English: a Methodology for Translation*, translated by J. C. Sager and M. J. Hamel, Amsterdam / Philadelphia: John Benjamins. 342
7. Арнольд И.В. Основы научных исследований в лингвистике. Высшая школа, 1991. – 140 с.
8. Балахтар В.В., Балахтар К.С. Адекватність та еквівалентність перекладу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.confcontact.com/20110531/fk-balahtar.htm>
9. Василенко Н.А., Фахова українська мова. Центр учбової літератури, Київ. 2008
10. Волков А. Лексикон загального та порівняльного літературознавства. Чернівці: Відродження, 2001. – 562 с.

11. Гринев-Гриневиц С.В. Терминовведение: учеб. пособие. Академия, 2008. – 304 с.
12. Комиссаров Н.В. Основы методики обучения переводу. Рема, 1977. – 110 с.
13. Лотте Д.С. Утворення системи науково-технічних термінів. Вече, 2000.
14. Мостовий М.І. Лексикографія англійської мови: Підручник для ін-тів і фак. інозем. мов. – Харків: Основа, 1993. – 256 с.
15. Реформатский А.А. Что такое термин и терминология. Вопросы терминологии . Изд-во Академии наук, 2000. – 192 с
16. Рецкер Я.И. Теория перевода и переводческая. Валент, 2010. – 244 с.
17. Суперанська А.В. Общая терминология: Вопросы теории. Наука, 1989. – 243 с.
18. Широков В.А., Букагов О.В., Грязнухина Т.О. та ін. Корпусна лінгвістика. Київ . Довіра, 2005. 471 с.